

Národný program rozvoja biopalív

Úvod

Vláda Slovenskej republiky dňa 10. novembra 2004 prerokovala a s pripomienkami vzala na vedomie materiál „Návrh implementácie smernice 2003/30/ES o podpore využívania biopalív v doprave v podmienkach SR“.

K materiálu vláda prijala uznesenie č. 1065, ktoré v bode B.1. ukladá:

podpredsedovi vlády a ministromi hospodárstva

ministromi pôdohospodárstva

„ . . . vypracovať návrh národného programu a vytvoriť v ňom stimulačné ekonomické a legislatívne podmienky pre splnenie indikatívnych cieľov uvedených v smernici 2003/30/ES . . . “.

1. Politika EÚ v oblasti alternatívnych motorových palív so zameraním sa na biopalivá

Významnými dokumentmi pre členské krajiny Európskej únie (EÚ) v oblasti alternatívnych motorových palív sú:

- zelená kniha o zabezpečení dodávok energií („Green Paper“ ako dokument COM 2000/ 769),
- biela kniha o spoločnej politike v doprave („White Paper“ ako dokument COM 2001/ 370).

Cieľom týchto dokumentov je do r. 2020 nahradiť až 23 % (v prepočte na energetický obsah) klasických fosílnych motorových palív alternatívnymi motorovými palivami.

Scenár rozvoja alternatívnych palív v EÚ do r. 2020 je uvedený v tabuľke:

Rok	Biopalivá (%)	Zemný plyn (%)	Vodík (%)	Celkom (%)
2005	2			2
2010	6	2		8
2015	7	5	2	14
2020	8	10	5	23

Zdroj: EK, DG TREN (pre energetiku a dopravu)

Alternatívne palivá, medzi ktoré patria biopalivá, zemný plyn, vodík a LPG (skvapalnený ropný plyn – propán/bután), môžu priamo nahrádzať klasické motorové palivá (benzín, nafta) získavané zo spracovania ropy. Významnú podskupinu tvoria biopalivá, ktoré sú zároveň najperspektívnejšou formou alternatívnych palív. Ide o skupinu látok vyrábaných na báze rastlinných/živočíšnych zdrojov. Predovšetkým je to bioetanol, resp. konverziou bioetanolu získaný ETBE (etyl-tercetyl éter) a metyl/etyl estery z rastlinných olejov a živočíšnych tukov (ďalej uvádzané ako estery – pozri prílohu č. 1). Tieto látky sa spravidla primiešavajú do motorových palív vyrobených z ropy za účelom náhrady časti takéhoto paliva biozložkou.

Možno skonštatovať, že politika Spoločenstva podporuje vývoj biopalív už od polovice osemdesiatych rokov a v r. 2003 bola prijatá komplexná legislatíva, ktorá sa zameriava na vytvorenie európskeho trhu pre palivá so silným priemyselným zázemím.

V súlade s vyššie uvedeným sa v rámci EÚ pre „naštartovanie“ vývoja biopalív prijala nasledovná legislatíva:

a) Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/30/ES zo dňa 08.05.2003 „o podpore používania biopalív alebo iných obnoviteľných palív v doprave“ (ďalej ako smernica 2003/30/ES), ktorá sa na riešenie problematiky zameriava z týchto aspektov:

- náhrada časti motorových palív vyrobených spracovaním ropy (nafta alebo benzín) pre dopravné účely v každom členskom štáte,
- príspevok k dosiahnutiu stanovených cieľov – plnenie záväzkov vo vzťahu ku klimatickým zmenám (plnenie záväzkov z Kjótskeho protokolu – zníženie emisií plynov spôsobujúcich tzv. „skleníkový efekt“),
- zabezpečenosť zásobovania palivami s priaznivejším ekologickým dopadom na životné prostredie a podpora využívania obnoviteľných zdrojov energie,
- význam pre rozvoj poľnohospodárstva a vidieka,
- plnenie výzvy na zníženie závislosti sektora dopravy na importovanej energii - na rope.

Kľúčovým článkom smernice je článok 3, z ktorého vyplýva, že:

- členské štáty by mali zabezpečiť na ich vnútornom trhu s motorovými palivami uvedenie minimálneho podielu biopalív a iných obnoviteľných palív a pre tento účel stanovujú národné indikatívne ciele;
 - referenčnou hodnotou pre tieto ciele sú 2 % vypočítané na základe energetického obsahu všetkých benzínov a nafty určených na dopravné účely (v prepočte na tony ropného ekvivalentu), uvedených na ich trhy do 31.12.2005,
 - referenčnou hodnotou pre tieto ciele je 5,75 %, vypočítaných na základe energetického obsahu všetkých benzínov a nafty na dopravné účely (v prepočte na tony ropného ekvivalentu), uvedených na ich trhy do 31.12.2010;
- biopalivá môžu byť dostupné v týchto formách:
 - ako čisté biopalivá alebo v zmesi s ropnými komponentmi pre motorové palivá spĺňajúce kvalitatívne požiadavky pre využitie v doprave,
 - ako zmesi biopaliva a ropných komponentov pre motorové palivá spĺňajúce kvalitatívne požiadavky pre využitie v doprave (európske normy EN 228 a EN 590),
 - ako kvapaliny pochádzajúce z biopalív, ako je etyl-tercbutyl éter (ETBE) – v pomere miešania uvedeného v STN EN 228.

b) Smernica Rady 2003/96/ES zo dňa 27.10.2003 „o reštrukturalizácii právneho rámca spoločenstva pre zdaňovanie energetických výrobkov a elektriny“ (ďalej ako smernica 2003/96/ES), v zmysle článku 16 členským krajinám umožňuje (bez toho, aby bol dotknutý článok 5 smernice) uplatňovať oslobodenie od dane alebo úľavy na daniach pod daňovým dohľadom na zdaniteľné výrobky vymenované v smernici, pokiaľ takéto výrobky sú zložené alebo obsahujú jeden alebo viac uvádzaných výrobkov a sú určené alebo ponúkané na použitie alebo použité ako motorové palivo.

Súčasťou smernice 2003/96/ES sú prílohy a v nich sú uvedené minimálne úrovne zdaňovania uplatňované na motorové palivá, ďalej úrovne sadzieb na motorové palivá používané na vymedzené účely – pre priemyselné a komerčné použitie v poľnohospodárstve, záhradníctve alebo v chove rýb a v lesníctve; v stacionárnych motoroch; v zariadeniach a strojoch

používaných v stavebníctve, pri inžinierskych stavbách a pri verejných prácach, pre vozidlá určené na používanie mimo verejnej cestnej siete alebo pre také, ktorým nebolo udelené povolenie na používanie hlavne vo verejnej cestnej sieti (prehľad úrovne zdaňovania a sadzieb spotrebnej dane je v prílohe č. 2).

c) Dokument Spoločenstva (označený ako „Non paper“), týkajúci sa problematiky kompenzácie rozdielu nákladov („over compensation“), umožňuje uplatňovať určité formy podpory (zníženie sadzby dane/oslobodenie od dane; štátnu pomoc stanovenú ako rozdiel nákladov/aktuálnych cien) pri uplatňovaní sa biopalív na vnútornom trhu s fosílnymi motorovými palivami.

Takúto formu štátnej pomoci nemožno uplatňovať ako podporu pre výstavbu, resp. na rekonštrukciu zariadení na výrobu biozložiek, ale jej výška sa stanoví ako rozdiel medzi vyššími nákladmi (aktuálnymi cenami) na výrobu biopalív a výškou nákladov (aktuálnych cien) na výrobu fosílnych motorových palív.

d) Európsky fond pre regionálny rozvoj (ERDF) umožní uchádzať sa o podporu na realizáciu Sektorového operačného programu (SOP) pre obdobie rokov 2007 až 2013.

e) Uplatňovanie finančnej podpory v rámci implementácie akčného plánu pre environmentálne technológie (ETAP – Environmental Technologies Action Plan) pre obdobie rokov 2007 až 2013.

Informácia o možných formách uplatňovania finančnej podpory na plnenie indikatívnych cieľov z národného Programu biopalív je uvedená v prílohovej časti (pozri prílohu č. 6).

2. Vnútrotný trh SR s motorovými palivami

Uplynulý rok 2004 a aj súčasný stav na vnútornom trhu SR s motorovými palivami vykazuje jednoznačne dominantné zastúpenie palivami, ktoré sa získavajú zo spracovania ropy. Zastúpenie alternatívnymi motorovými palivami je vyjadrené referenčnou hodnotou vyššou ako 2 % (vyjadrené ako energetický obsah palív).

Vnútrotný trh s motorovými palivami možno charakterizovať z pohľadu právneho rámca, výroby a spotreby takto.

a) Legislatívny rámec tvorí :

Nariadenie Európskej komisie č. 1810/2004, ktorým sa vydáva nový spoločný sadzobník (pred vstupom do EÚ ako: „Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 573/2003 Z.z., ktorým sa vydáva colný sadzobník“)

- motorový benzín a motorová nafta ako tovarové komodity na trhu so zodpovedajúcimi označeniami položiek colného sadzobníka, resp. kódom kombinovanej nomenklatúry (2710 11 41, 2710 11 45, 2710 11 49, 2710 11 51 a 2710 11 59 pre motorové benzíny; 2710 19 41 pre motorovú naftu),

- motorový benzín a motorová nafta
(s kódom kombinovanej nomenklatury 2710, ktoré môžu obsahovať aj prímеси biozložiek – napr. bioetanol, estery z rastlinných olejov a živočíšnych tukov v množstvách stanovených kvalitatívnymi normami, t. j. ide o tovary patriace do kapitoly 15 a 22 colného sadzobníka),
- skvapalnené plynné uhl'ovodíky
(s kódom kombinovanej nomenklatury 2711 12 až 2711 19 00 ako alternatívne motorové palivo LPG),
- zemný plyn
(s kódom kombinovanej nomenklatury 2711 11 00 a 2711 21 00 ako alternatívne motorové palivo CNG).

Vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 53/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu palív a vedenie evidencie o palivách

a z nej vyplývajúce požiadavky pre výrobcov, vývozcov, dovozcov a predávajúcich

- pre tovarové komodity motorový benzín - používaný na pohon zážihových spaľovacích motorov motorových vozidiel a motorovú naftu ako plynový olej - používanú na pohon vznetových motorov motorových vozidiel, necestných pohyblivých strojov a poľnohospodárskych a lesných traktorov;
- kvalitatívna norma STN EN 228:1999 pre tovarovú komoditu motorový benzín umožňuje primiešavanie alkoholov a éterov v stanovených maximálnych množstvách;
- po zverejnení vyhlášky MŽP SR v zbierke zákonov sa do sústavy STN prebrali nové európske normy na motorové palivá a to vo verzii STN EN 228:2004, resp. STN EN 590:2004, čo sa v čase jej schvaľovania nedalo do nej zahrnúť;
- v predmetnej vyhláške MŽP SR nie sú zahrnuté aj ďalšie alternatívne motorové palivá: LPG a CNG.

Zákon č. 105/2004 Z.z. o spotrebnej dani z liehu a o zmene a doplnení zákona č. 467/2002 Z.z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení zákona č. 211/2003 Z.z.

(tento zákon upravuje zdaňovanie liehu spotrebnou daňou a od dane je oslobodený lieh, ak je určený na použitie na výrobu minerálnych olejov v množstve určenom výrobnou normou spotreby).

Zákon číslo 98/2004 Z.z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja v znení zákona číslo 667/2004 Z.z.

(ustanovujúci sadzby spotrebných daní pre motorový benzín a motorovú naftu, ako aj pre vyššie uvedené alternatívne motorové palivá; novelizácia ponechala súčasnú úroveň sadzieb z minerálneho oleja, ale doplnila sa sadzba na zemný plyn používaný ako CNG).

b) Spotreba motorových palív na vnútornom trhu SR v rokoch 2001 až 2004 a očakávanie v r. 2005

Tovarová komodita	rok 2001	rok 2002	rok 2003	rok 2004	Očakávanie v r. 2005
benzín	612 kt 655 ktoe	726 kt 777 ktoe	707 kt 757 ktoe	630 kt 675 ktoe	687 kt 735 ktoe
nafta	825 kt 854 ktoe	1 007 kt 1 042 ktoe	967 kt 1 001 ktoe	997 kt 1 032 ktoe	1 047 kt 1 084 ktoe
benzín + nafta spolu	1 509 ktoe	1 819 ktoe	1 758 ktoe	1 707 ktoe	1 819 ktoe
estery	30,07 kt 24,42 ktoe	4,68 kt 3,80 ktoe	3,07 kt 2,50 ktoe	0	*
bioetanol	0	0	0	0	*
LPG	25 kt 28,25 ktoe	29 kt 32,77 ktoe	32 kt 36,16 ktoe	35 kt 39,55 ktoe	*
CNG			6 distribučných miest/staníc pre autobusovú dopravu	4 / 2,9 mil. m ³ /kt 3,24 ktoe	*

Zdroj: ŠÚ SR

Poznámky k tabuľke:

- Názvoslovie alternatívnych motorových palív a koeficienty prepočtu na energetický obsah paliva sú uvedené v prílohe č. 1.
- Zo štátneho štatistického zisťovania zavedeného od r. 2001 vyplýva – „Ročné výkazy o obnoviteľných zdrojoch palív a energie (Energ 3-01), časť biopalivo“, že v rokoch 2001 až 2003 sa výroba biopalív väčšinou rušili a v r. 2004 boli aktívne iba 2 výrobné. Nakoľko nimi poskytnuté údaje sa štatisticky posudzujú ako „individuálne“, bez ich súhlasu sú tieto údaje nezverejniteľné. Možno iba skonštatovať, že výroba esterov sa v r. 2004 zvýšila o cca 60 % v porovnaní s r. 2003 a cca 94 % produkcie tvoril vývoz, zvyšok bol vykázaný ako domáca spotreba. Štatistické údaje o výrobe bioetanolu za r. 2004 nie sú k dispozícii.
- * Štátne štatistické zisťovania nie sú ukončené, preto sa tieto údaje neuvádzajú.

3. Stratégia ďalšieho rozvoja pre biopalivá v SR do r. 2010

Návrh národného programu rozvoja biopalív (ďalej ako Program biopalív) vychádza z charakteristiky súčasného stavu a z možností ďalšieho rozvoja v reťazci subjektov „pestovateľ/chovateľ – spracovateľ – výrobca biozložiek a motorových palív – distributér – spotrebiteľ/zákazník“.

Zo získaných poznatkov o situácii v danej oblasti v členských krajinách EÚ a vo svete vyplýva, že možnosti použitia biozložiek v motorových palivách spravidla predstavujú primiešavanie esterov z rastlinných olejov a živočíšnych tukov (ďalej ako estery) do motorovej nafty a primiešavanie bioetanolu alebo ETBE (etyl-tercbutyl éter) do motorového benzínu:

- O v prípade miešania esterov do motorovej nafty novelizovaná verzia európskej normy pre kvalitu motorovej nafty EN 590:2004 umožňuje ich pridávanie v množstve do 5 % obj.

s podmienkou, že estery musia splňať kvalitu podľa EN 14 214 a zákazník nemusí byť o tom informovaný.

- Bioetanol možno pri výrobe motorových benzínov zúžitkovať dvomi spôsobmi:
 - priamym pridávaním do benzínov v množstve max. 5% obj. (STN EN 228:1999, resp. jej novelizovaná verzia 2004),
 - konverziou bioetanolu na ETBE a prídavkom tohto éteru do benzínov v množstve max. 15% obj. (STN EN 228:1999, resp. jej novelizovaná verzia 2004), pričom zákazník nemusí byť o tom informovaný.

a) Disponibilné výrobné kapacity biozložiek v SR

Disponibilné výrobné kapacity biozložiek v SR predstavujú celkom 100 980 ton/r esterov, 7 600 ton/r bezvodého bioetanolu a 51 000 ton/r ETBE od r. 2006 (zo suroviny bioetanol).

Kapacita výrobní na estery (biozložky pre primiešavanie do motorovej nafty):

Výrobňa	Výrobná kapacita v t/r
Agrifop Stakčín	1 000
EKO IPS Zohor	20 000*)
PD Horné Obdokovce	4 500
PD Šalgovce	1 800
Bioplus Spišská Nová Ves	6 000 *)
Palma Tumys Šenkvice	37 680 *)
Zentiva Hlohovec	30 000 *)
Celkom	100 980

*) produkt kvalitatívne vyhovuje norme STN EN 14214

Zdroj: MP SR

Kapacita výrobní na bezvodý bioetanol/ETBE (biozložky pre primiešavanie do benzínu):

Výrobňa	Výrobná kapacita v t/r
BGV Stará Ľubovňa	3800 *)
IRAF Prietrž	3800 *)
Celkom	7600
Slovnaft Bratislava	51 000 (ETBE)

*) produkt kvalitatívne vyhovuje norme STN 660 835

Zdroj: MP SR, MH SR

b) Domáci spracovatelia ropy a ich podiel na vnútornom trhu

Veľkosť spracovateľských kapacít ropy v SR prevyšuje v súčasnosti požiadavky pre krytie spotreby vnútorného trhu s motorovými palivami; viac ako 50 % produkcie získanej spracovaním ropy sa vyváža. Napriek tejto skutočnosti sa časť motorových palív do SR dováža.

Spracovanie ropy v SR sa uskutočňuje:

- v spoločnosti Slovnaft, a.s. Bratislava komplexne, t.j. rafinérsky a petrochemicky sa spracováva ruská exportná ropa REBCO (Russian Export Blend Crude Oil) a na spracovanie sa dováža vyše 98 % ropy; dodávky sa uskutočňujú ropovodom Družba. Spracovateľská kapacita ropy je ohraničená údajom do 6 mil. t/r;
- v spoločnosti Petrochema, a.s. Dubová rafinérsky sa spracováva buď v tuzemsku vyťažená alebo alternatívne importovaná ropa, ktorá má iné vlastnosti ako je ruská ropa REBCO. Do Petrochemy sa ropa dodáva v železničných cisternách; spracovacia kapacita ropy je ohraničená údajom do 150 tis. t/r.

c) Indikatívne ciele pre primiešavanie biozložiek do motorových palív, ktoré vyplývajú zo smernice 2003/30/ES

Pre dosiahnutie indikatívnych cieľov primiešavania biozložiek do motorových palív (ETBE/bioetanol do benzínu, MERO do nafty), ako to vyplýva z článku 3 smernice 2003/30/ES, je rozhodujúci energetický obsah biozložiek. Pri uplatnení iba jedného druhu biozložky pre splnenie týchto cieľov, jej požitie v % (v prepočte na energetický obsah palív) uvádza nasledovná tabuľka:

Biozložka	Prepočítavací koeficient na energetický obsah (toe/t)	Obsah biozložky v %	
		pre 2 %	pre 5,75 %
bioetanol	0,600	3,33	9,58
ETBE	0,866	2,31	6,64
MERO	0,812	2,46	7,08

Percentuálny obsah biozložiek (v prepočte na energetický obsah) na primiešavanie do motorových palív podľa účelu použitia (bioetanol, alternatívne ETBE do benzínu; MERO do nafty) uvádza nasledovná tabuľka:

Rok	Benzín (ktoe)	Nafta (ktoe)	Palivá spolu (ktoe)	Indikat. ciele zo smernice (%)	Biozložky podľa použitia (%)		
					bioetanol	ETBE	MERO
2005	703	1 022	1 725	2,00	1,36	0,94	1,46
2010	758	1 187	1 945	5,75	3,73	2,59	4,32

Poznámky k tabuľke:

- celkové ročné množstvo motorových palív na primiešavanie biozložiek je u benzínu znížené o viac ako 4 % a u nafty o menej ako 6 %; ide o množstvá (pravidelné obmeny štátnych hmotných rezerv a motorové palivá špeciálneho určenia), do ktorých sa biozložky nebudú primiešavať;
- pre obdobie rokov 2006 – 2010 je navrhnutý medziročný nárast spotreby 1,5 % pre komoditu motorový benzín a 3 % pre komoditu motorová nafta;
- zavedenie jednotky „toe“ (tona ropného ekvivalentu), ako to vyplýva z článku 3 smernice 2003/30/ES, umožňuje prepočítavať a porovnávať jednotlivé tovarové komodity motorových palív a biopalív podľa ich energetického obsahu (pozri prílohu č. 1).

Z uvedeného vyplýva, že splnenie indikatívnych cieľov vyplývajúcich zo smernice 2003/30/ES na vnútornom trhu SR s motorovými palivami by si vyžadovalo **minimálnu potrebu biozložiek** vyjadrenú ako:

Rok	Biozložky podľa použitia (v toe)			Biozložky podľa použitia (v tonách)		
	bioetanol	ETBE	MERO	bioetanol	ETBE	MERO
2005	9 560,8	6 608,2	14 921,2	15 935,0	7 631,0	18 376,0
2010	28 273,4	19 632,2	51 278,4	47 122,5	22 670,0	63 151,0

Poznámky k tabuľke:

- bioetanol, resp. ETBE predstavuje v uvedených prepočtoch alternatívne použitie biozložiek (predovšetkým v závislosti od ich dostupnosti) na primiešavanie do benzínu;
- možno skonštatovať, že z dôvodu zamerania sa výrobcov biozložiek na export svojej produkcie (výrobcovia esterov), ani v r. 2005 nie sú v SR k dispozícii v tuzemsku vyrobené požadované „rámcové“ množstvá biozložiek (investičná výstavba tuzemskej výroby bioetanolu sa zatiaľ nerealizuje; výroba ETBE sa má rozbehnúť až v r. 2006) na splnenie indikatívneho cieľa vyplývajúceho zo smernice 2003/30/ES pre r. 2005.

4. Národný program podpory a rozvoja biopalív na splnenie indikatívnych cieľov zo smernice 2003/30/ES

Národný program rozvoja biopalív (ďalej ako Program biopalív) a jeho „naštartovanie“ pre splnenie navrhovaných národných indikatívnych cieľov v súlade so smernicou 2003/30/ES, nepredstavuje veľkotonážnu náhradu fosílnych motorových palív biopalivami na vnútornom trhu SR v časovom horizonte rokov 2006 až 2010.

Návrh Programu biopalív vychádza z ocenenia disponibilného množstva surovín v SR, ako aj z možností rozvoja v reťazci subjektov „pestovateľ/chovateľ – spracovateľ – výrobca biozložiek a motorových palív – distribútor – spotrebiteľ/zákazník“.

Rastúce ceny fosílnych motorových palív na vnútornom trhu SR v r. 2005 (pozri prílohu č. 3), môžu za určitých podmienok (napr. stabilnejšie ceny u biozložiek) napomôcť implementácii smernice 2003/30/ES, t.j. „naštartovaniu“ Programu biopalív od r. 2006 aj bez podpory zo strany štátu.

Ceny ropy BRENT za barrel sa pohybujú v rozsahu 40 až 60 USD a aj vyššie (I. polrok 2005 oproti r. 2004 vykazuje až 30 %-ný cenový nárast priemernej okamžitej obchodovateľnej ceny u tohto ropného štandardu). Dôsledkom uvedeného cenového vývoja sú aj „rozkolísané“ a tomu zodpovedajúce zvýšené ceny motorových palív.

Možno skonštatovať, že:

- slovenské poľnohospodárstvo disponuje dostatočným pôdnym fondom na dopestovanie surovín potrebných pre výrobu biozložiek. Prijatím Programu biopalív sa vytvoria predpoklady pre postupnú zmenu charakteru poľnohospodárstva, kedy z čistého výrobcu potravín sa stáva aj výrobca surovín pre priemysel a energetiku. Počíta sa, že po realizácii opatrení z „Koncepcie využitia poľnohospodárskej a lesníckej biomasy na energetické účely“, bude asi 400 tis. ha pôdy využívaných na pestovanie energetických plodín.
- Disponibilné výrobné kapacity na výrobu esterov z rastlinných olejov sú kapacitne postačujúce pre zabezpečenie navrhnutých národných indikatívnych cieľov do roku 2010, ale postupne bude potrebné zrealizovať určité rekonštrukcie výrobnotechnologických zariadení v častiach lisovanie a extrakcia.
- Výrobné kapacity bezvodého bioetanolu nie sú v súčasnosti postačujúce, čo bude potrebné riešiť investičnou výstavbou nových výrobných kapacít.
- 1. etapa rekonštrukcie výrobných kapacít z výroby MTBE (metyl-tercbutyl éter) na výrobu ETBE (etyl-tercbutyl éter) zo suroviny bioetanol je pred ukončením.
- Primiešavanie biozložiek do fosílnych motorových palív v množstve max. 15 % obj. ETBE do benzínov a v množstve max. 5 % obj. esterov do nafty, ako to vyplýva zo zákona č. 98/2004 Z.z., si nevyžaduje náročné investície do existujúcej súvisiacej distribučnej siete a takto vyrobené motorové palivá v zmesi s biozložkami možno používať v existujúcom parku cestných motorových vozidiel, resp. aj v motoroch, ktoré nesúvisia s cestnou dopravou.
- Zo zákona č. 105/2004 Z.z. o spotrebnej dani z liehu a o zmene a doplnení zákona č. 467/2002 Z.z. o výrobe a uvádzaní liehu na trh v znení zákona č. 211/2003 Z.z. vyplýva, že od dane je oslobodený lieh, ak je určený na použitie na výrobu minerálnych olejov v množstve určenom výrobnou normou spotreby, t.j. v množstve max. 5 % obj., čo ale nie je súčasťou zákona č. 98/2004 Z.z. .

- Zo zákona č. 98/2004 Z.z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja v znení zákona č. 667/2004 Z.z. vyplýva, že:
 - spotrebnou daňou nie sú zaťažené biozložky primiešavané do fosílnych motorových palív a to v množstvách max. 5 % obj. u esterov a max. 15 % obj. u ETBE,
 - bezvodý bioetanol sa neuvádza ako biogénna látka, preto je potrebné zabezpečiť zosúladenie so zákonom č. 105/2004 Z.z. a aj s príslušnou legislatívou EÚ (napr. sadzba spotrebnej dane u bioetanolu je nulová, ak sa bioetanol dodáva z daňového skladu na bioetanol do daňového skladu na bioetanol),
 - primiešavanie biozložiek sa môže vykonávať výlučne v daňových skladoch, ktoré sú zároveň aj výrobcami minerálneho oleja.

Pre zabezpečenie plnenia indikatívnych cieľov vyplývajúcich zo smernice 2003/30/ES je preto potrebné, aby bol prijatý nasledovný návrh Programu biopalív pre primiešavanie biozložiek:

- **pre rok 2006**

prijat' národný indikatívny cieľ náhrady motorových palív vyrobených na báze ropy biopalivami vyjadrený referenčnou hodnotou **2,5 %** (vypočítaný na základe energetického obsahu všetkých benzínov a nafty na dopravné účely).

Zabezpečenie cieľa bude znamenať umiestniť na vnútornom trhu SR s motorovými palivami 1,17 % ETBE (v prepočte na energetický obsah benzínu), t.j. jeho primiešavaním v celkovom množstve 9 646,4 ton ETBE;

ďalej 1,84 % MERO (v prepočte na energetický obsah nafty), t.j. jeho primiešavaním v celkovom množstve 23 861,1 ton esterov.

- **Pre obdobie ďalších rokov 2007 až 2010**

prijat' národné indikatívne ciele náhrady motorových palív vyrobených na báze ropy biopalivami vyjadrené referenčnými hodnotami **3,20 %; 4,00 %; 4,90 % a 5,75 %** (vypočítané na základe energetického obsahu všetkých benzínov a nafty na dopravné účely).

Zabezpečenie týchto cieľov v uvedenom období bude znamenať umiestniť na vnútornom trhu SR s motorovými palivami biozložky v %-nom vyjadrení (v prepočte na energetický obsah) a v množstevnom vyjadrení tak, ako to uvádzajú nasledovné tabuľky.

Percentuálny obsah biozložiek (v prepočte na energetický obsah) na primiešavanie do motorových palív podľa účelu použitia (ETBE, alternatívne bioetanol do benzínu; MERO do nafty) uvádza nasledovná tabuľka:

Rok	Benzín (ktoe)	Nafta (ktoe)	Palivá spolu (ktoe)	Indikat. ciele zo smernice (%)	Biozložky podľa použitia (%)		
					bioetanol	ETBE	MERO
2006	714	1 053	1 767	2,50	1,68	1,17	1,84
2007	725	1 085	1 810	3,20	2,13	1,48	2,37
2008	736	1 118	1 854	4,00	2,65	1,84	2,97
2009	747	1 152	1 899	4,90	3,22	2,23	3,66
2010	758	1 187	1 945	5,75	3,73	2,59	4,32

Z uvedeného vyplýva, že splnenie indikatívnych cieľov vyplývajúcich zo smernice 2003/30/ES na vnútornom trhu SR s motorovými palivami by si vyžadovalo **minimálnu potrebu biozložiek** vyjadrenú ako:

Rok	Biozložky podľa použitia (v toe)			Biozložky podľa použitia (v tonách)		
	bioetanol	ETBE	MERO	bioetanol	ETBE	MERO
2006	11 995,2	8 353,8	19 375,2	19 992,0	9 646,4	23 861,1
2007	15 442,5	10 730,0	25 714,5	25 737,5	12 390,3	31 668,1
2008	19 504,0	13 542,4	33 204,6	32 506,7	15 637,9	40 892,4
2009	24 053,4	16 658,1	42 163,2	40 089,0	19 235,7	51 925,2
2010	28 273,4	19 632,2	51 278,4	47 122,5	22 670,0	63 151,0

Poznámka k tabuľke:

vzhľadom na zákon č. 98/2004 Z.z., použitie bioetanolu voči ETBE predstavuje v uvedených prepočtoch alternatívne použitie biozložiek na primiešavanie do benzínu.

a) Surovinové zabezpečenie Programu biopalív biozložkami

Predpoklad zabezpečenia esterov do r. 2010:

Rok	Estery (t)	Repka (t)	ha na ester	ha celkom	Využitie na estery (%)
2006	23 861,1	71 583	28 633	120 000	23,9
2007	31 668,1	95 004	38 001	120 000	31,7
2008	40 892,4	122 676	49 070	145 000	33,8
2009	51 925,2	155 775	62 310	145 000	43,0
2010	63 151,0	189 453	63 151	160 000	39,5

Zdroj: MP SR

Poznámky k tabuľke:

pri určovaní predpokladu zabezpečenia esterov sa vychádzalo z nasledovných údajov:

- na výrobu 1 t esteru sú potrebné 3 t olejnatých semien,
- v rokoch 2006 až 2009 sa uvažovalo s priemernou hektárovou úrodou 2,5 t repky,
- v roku 2010 - priemerná hektárová úroda 3 t repky,
- celková osevná plocha nesmie prekročiť 12 % v oševnom postupe,
- v tabuľke nie je zohľadnená perspektíva spracovania opotrebovaných jedlých olejov.

Predpoklad zabezpečenia bioetanolu do r. 2010:

variant 1 – kukurica

Rok	Bioetanol (t)	Kukurica (t)	ha na bioetanol	ha celkom	Využitie na bioetanol (%)
2006	19 992,0	49 980	8 330	136 000	6,1
2007	25 737,5	64 342	10 723	136 000	7,9
2008	32 506,7	81 267	13 544	136 000	9,9
2009	40 089,0	100 222	16 704	136 000	12,3
2010	47 122,5	117 805	16 829	140 000	12,0

variant 2 – husto siate obiloviny

Rok	Bioetanol (t)	Husto siate obiloviny	ha na bioetanol	ha celkom	Využitie na bioetanol (%)
2006	19 992,0	65 974	13 195	450 000	3,0
2007	25 737,5	84 932	16 986	450 000	3,8
2008	32 506,7	107 273	21 455	450 000	4,8
2009	40 089,0	132 294	26 459	450 000	5,9
2010	47 122,5	155 500	25 918	450 000	5,8

Zdroj: MP SR

Poznámky k tabuľkám:

pri určovaní predpokladu zabezpečenia bioetanolu sa vychádzalo z nasledovných úvah:

- variant č.1 a variant č. 2 sú uvedené každý na celkovú potrebu bioetanolu z čoho vyplýva, že potenciál suroviny je takmer dvojnásobný a umožňuje v budúcnosti nahradiť syntetický metanol bioetanolom vo výrobe esterov z rastlinných olejov,
- priemerné hektárové úrody kukurice sú 6 t/ha v r. 2006 a 7 t/ha v r. 2010,
- priemerné hektárové úrody husto siatych obilovín sú 5 t/ha v r. 2006 a 6 t/ha v r. 2010,
- na výrobu jednej tony bioetanolu je potrebných 2,5 t kukurice alebo 3,3 t pšenice.

Z uvedených údajov vyplýva, že Slovensko má dostatočné surovinové zázemie na plné pokrytie potrieb biozložiek potrebných pre zabezpečenie „Národného programu rozvoja biopalív“. EÚ prijala v rámci „Spoločnej poľnohospodárskej politiky“ reformu cukru, čím sa aj pre nás otvárajú ďalšie možnosti výroby bioetanolu z cukrovej repy.

b) Technicko-technologické požiadavky Programu biopalív

Zo zhrnutia z úvodu tejto kapitoly vyplýva, že:

- na výrobu esterov z rastlinných olejov sú vybudované postačujúce kapacity,
- kapacity na spracovanie olejnatých semien bude potrebné postupne rekonštruovať (v časti: lisovanie a extrakcia),
- nepostačujúce kapacity na výrobu bioetanolu je potrebné dobudovať,
- 1. etapa rekonštrukcie výrobných kapacít z výroby MTBE na výrobu ETBE (zo suroviny bioetanol) je pred ukončením,
- primiešavanie biozložiek do fosílnych motorových palív v množstve max. 5 % obj. esterov a max. 15 % obj. ETBE, ako to vyplýva zo zákona č. 98/2004 Z.z., si nevyžaduje náročné investície do existujúcej súvisiacej distribučnej siete a takto vyrobené motorové palivá v zmesi s biozložkami možno používať v existujúcom parku cestných motorových vozidiel, resp. aj v motoroch, ktoré nesúvisia s cestnou dopravou,
- požiadavky pre poskytovanie štátnej podpory v oblasti výskumu a vývoja v oblasti biopalív treba uplatňovať v zmysle podmienok, ktoré vyplývajú zo zákona č. 172/2005 Z.z. o organizácii štátnej podpory výskumu a vývoja a o doplnení zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov.

Možno skonštatovať, že technická a technologická pripravenosť „naštartovať“ Program biopalív, tak zo strany výrobcov biozložiek, ako aj zo strany výrobcov motorových palív, je deklarovateľná.

Vyššie uvedené požiadavky v tejto oblasti (nutné rekonštrukcie a modernizácie, dobudovanie chýbajúcich výrobných kapacít, primiešavanie biozložiek aj vo vyšších koncentráciách) sú aktuálne pre roky 2008, resp. 2009, preto ich realizáciu treba mať pripravenú už teraz, resp. je najvyšší čas s ich prípravou na realizáciu začať a možnosť podpory na ich realizáciu uplatňovať v rámci programov z európskych fondov, ako sú SOP (sektorový operačný program) a ETAP (akčného plánu pre environmentálne technológie) v časovom období rokov 2007 až 2013 (pozri prílohu č. 6).

c) Legislatívne zabezpečenie Programu biopalív

Pre zabezpečenie realizácie Programu biopalív, t.j. splnenie navrhnutých národných indikatívnych cieľov a tým aj transpozície smernice 2003/30/ES do právneho poriadku SR, bude potrebné vykonať nasledovné zmeny v národnej legislatíve SR:

- na základe schválenia predkladaného návrhu uznesenia vlády SR postupovať v zmysle úlohy B.1 (predložiť na prerokovanie a schválenie „Nariadenie vlády“);
- v zmysle úlohy B.3 novelizovať zákon č. 98/2004 Z.z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja v znení zákona č. 667/2004 Z.z. tak, že bioetanol a estery budú definované ako biogénne látky a budú oslobodené od spotrebnej dane, keď sa použijú ako motorové palivo;
uviesť tento zákon do súladu so zákonom č. 105/2004 Z.z. o spotrebnej dani z liehu; primiešavanie biogénnych látok naďalej vykonávať v daňových skladoch, ktoré sú súčasne aj výrobcom minerálneho oleja;
- v zmysle úlohy B.4 novelizovať vyhlášku MŽP SR č. 53/2004 Z.z., ktorou sa ustanovujú požiadavky na kvalitu palív a vedenie evidencie o palivách tak, že sa doplní o aktuálne verzie technických noriem (STN EN 228:2004, STN EN 590:2004) a zároveň sa doplnia kvalitatívne požiadavky aj na ďalšie alternatívne motorové palivá nachádzajúce sa na vnútornom trhu SR (LPG, CNG).

d) Podpora zo strany štátu na realizáciu Programu biopalív

Pôvodne bol návrh Programu biopalív pripravovaný v alternatíve s finančnou podporou zo strany štátu na primiešavanie minimálneho množstva biozložiek za účelom náhrady časti uhl'ovodíkovej zložky paliva (na základe v súčasnosti platnej legislatívy).

Rastúce ceny fosílnych motorových palív na vnútornom trhu SR v r. 2005 (pozri prílohu č. 3), môžu za určitých podmienok (napr. stabilnejšie ceny u biozložiek) napomôcť implementácii smernice 2003/30/ES aj bez podpory zo strany štátu. Ceny ropy BRENT za barrel sa pohybujú v rozsahu 40 až 60 USD a aj vyššie (I. polrok 2005 oproti r. 2004 vykazuje až 30 %-ný cenový nárast priemernej okamžitej obchodovateľnej ceny u tohto ropného štandardu). Dôsledkom uvedeného cenového vývoja sú aj „rozkolísané“ a tomu zodpovedajúce zvýšené ceny motorových palív.

Na základe uvedeného a v zmysle záverov dohodnutých na úrovni ministerstiev MP SR a MH SR, na rokovanie vlády SR sa predkladá materiál, ktorý neuvažuje s podporou zo strany štátu pre „naštartovanie“ Programu biopalív od r. 2006 a dopady z realizácie navrhnutých národných indikatívnych cieľov budú premietnuté do ceny finálneho motorového paliva.

V situácii, že sa zmenia súčasné podmienky na trhu s motorovými palivami, plnenie národných indikatívnych cieľov si vyžiada prehodnotenie uplatňovania možných foriem podpory (pozri prílohu č. 6) na realizáciu Programu biopalív.

Pre komplexnosť informácie o danej problematike je potrebné uviesť, že niektoré členské štáty EÚ (Rakúsko, Maďarsko) si zvolili, resp. pripravujú model podpory zo strany štátu pri presadzovaní biopalív na trhu s motorovými palivami, ktorý je založený na daňovej diferenciácii v rámci spotrebných daní. Nosnou myšlienkou je skutočnosť, že jedno daňové pásmo je uplatňované pre palivá s nízkym obsahom síry (max. 10 ppm) a zároveň s obsahom biozložky (min. 4,4 % obj.), druhé pásmo sa aplikuje pre bežné, štandardné motorové palivá. Zjednodušuje sa tým súčasný model kalkulácie daní pre biopalivá, ktorý sa odvíja od %-neho množstva obsahu biozložiek v palive, čo bude mať vplyv na režim vracania daní pre jednotlivých výrobcov motorových palív. Zároveň uvedený model ekonomicky stimuluje uvádzať na trh motorové palivá s nízkym obsahom síry a s čo najväčším obsahom biozložiek (pozri prílohu č. 7).

V tejto súvislosti je možné zvážiť takýto model podpory Programu biopalív aj v rámci trhu SR.